

ПРАКСА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Припремио: др Миле Дмичић¹

ПРАВИЛНИК О РЈЕШАВАЊУ СТАМБЕНИХ ПОТРЕБА ДОДЈЕЛОМ У ЗАКУП СТАНОВА У ДРЖАВНОЈ СВОЈИНИ НА КОЈИМА НЕ ПОСТОЈИ СТАНАРСКО ПРАВО

С обзиром на обавезу доносиоца оспореног правилника да поближе уреди сва питања предности у стамбеном збрињавању породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава, односно рјешавање стамбених питања одређеног круга лица додјелом одговарајућег стана у закуп, Суд је оцијенио да је поступио у границама својих законских овлашћења када је донио оспорени правилник којим је уредио предметна питања, ради чега и нема повреде начела уставности и законитости.

И з о б р а з л о ж е њ а:

Градска организација породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила Бања Лука поднијела је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) приједлог за оцјену законитости члана 4. Правилника о рјешавању стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право („Службени гласник Града Бања Лука“ број 2/14), који је донио градоначелник Града Бања Лука. Предлагач сматра да предметна одредба Правилника није у сагласности са чланом 60. Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 134/11 и 40/12) и одредбом члана 15. став 3. Закона о државним становима на којима не постоји станарско право („Службени

¹Редовни професор Правног факултета Универзитета у Бањој Луци

гласник Републике Српске“ број 98/11). Након цитирања релевантних законских одредби, предлагач закључује да право на стамбено збрињавање није ограничено годинама живота члана породице погинулог борца, ни правом на инвалиднину и да је недопустиво да дјеца погинулих бораца која су у вријеме њихове погибије била малољетна, а у већини су то и сада, као и дјеца без оба родитеља, због наведене регулативе и ограничавања на стамбено збрињавање, не могу остварити право на рјешавање стамбеног питања. Предлаже да Суд, наконведеног поступка, утврди незаконитост оспорене одредбе Правилника.

У одговору на приједлог који је доставио градоначелник Града Бања Лука је наведено да је правни основ за доношење оспореног Правилника о рјешавању стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 2/14 и 48/14) садржан у члану 14. Закона о државним становима на којима не постоји станарско право („Службени гласник Републике Српске“ број 98/11). Истиче се да је, сагласно члану 87. став 1. Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 134/11 и 40/12), оспореним чланом 4. став 1. тачка а) Правилника прописано да право на рјешавање стамбеног питања имају лица која остварују права са статусом породица погинулих бораца, бораца и ратних војних инвалида који немају ријешено стамбено питање, а имају пребивалиште на подручју Града Бањалука, те статус и права призната рјешењем Одјељења за борачко-инвалидску заштиту Градске управе Града Бањалука. Доносилац акта потврђује навод предлагача да је чланом 60. тачка ј) поменутог закона утврђено право члана породице погинулог борца на предност у стамбеном збрињавању, док је чланом 75. предвиђено да чланови породице погинулог бораца имају предност у стамбеном збрињавању у односу на друга лица која немају тај статус, у складу са уредбом Владе. У одговору се, даље, наводи члан 7. Уредбе о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 43/07, 73/08 и 18/11), којим је предвиђено да право на стамбено збрињавање, под условима утврђеним овом уредбом, имају чланови породице погинулог борца и ратни војни инвалиди који користе породичну инвалиднину, те да изузетно члан породице погинулог борца може поднијети захтјев за стамбено збрињавање и када

не користи породичну инвалиднину уколико има неспоран статус брачног друга, односно дијете које није на редовном школовању, ако није старије од 27 година и ако није склопило брак. Предлаже се да Суд приједлог одбије.

Правилник о рјешавању стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 2/14 и 48/14) донио је градоначелник Града Бања Лука, на основу члана 14. Закона о становимана којима не постоји станарско право („Службени гласник Републике Српске“ број 98/11) и члана 69. Статута Града Бања Лука („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 25/05, 30/07 и 17/12). Овим правилником се утврђују услови, поступак, критеријуми и мјерила додјеле у закуп државних станова, ради рјешавања стамбених потреба лица која остварују своја права са статусом породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава рата, инвалида рада, избјеглица и расељених лица, који станове користе као алтернативни смјештај, према посебним програмима за трајно стамбено збрињавање, и лица из социјалних категорија.

Оспореним чланом 4. овог правилника је прописано да право на рјешавање стамбених питања, у складу са одредбама овог правилника, имају: а) лица која остварују права са статусом породица погинулих бораца, бораца и ратних војних инвалида, који немају ријешено стамбено питање, а имају пребивалиште на подручју Града Бањалука, а статус и права су им призната рјешењем Одјељења за борачко-инвалидску заштиту Градске управе Града Бањалука; б) избјегла и расељена лица која станове користе као алтернативни смјештај, према посебним програмима за трајно стамбено збрињавање; в) лица која остварују права са статусом социјално угрожене категорије, а статус и права су им призната рјешењем Јавне установе Центар за социјални рад Бањалука; г) лица која остварују права са статусом цивилних жртава рата, која немају ријешено стамбено питање, имају пребивалиште на подручју Града Бањалука, а статус и права су им призната рјешењем Одјељења за борачко-инвалидску заштиту Градске управе Града Бањалука; д) лица која остварују права са статусом инвалида рада, која немају ријешено стамбено питање, имају пребивалиште на подручју Града Бањалука, а статус и права су им призната рјешењем органа за утврђивање инвалидности (ЈФ ПИО).

У поступку оцјењивања оспореног члана 4. предметног правилника Суд је имао у виду да је одредбом члана 102. став 1. тачка 6. Устава Републике Српске утврђено да општина преко својих органа, у складу са законом, извршава законе, друге прописе и опште акте Републике чије извршавање је повјерено општини и обезбјеђује извршавање прописа и општих аката општине.

Надаље, Законом о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“ бр. 101/04, 42/05 и 118/05) прописано је да је скупштина општине/града орган одлучивања и креирања политике општине/града, која, између осталог, доноси одлуке о прибављању, управљању и располагању имовином општине (члан 30. став 1. алинеја 11) и да је начелник општине/градоначелник града носилац извршне власти у општини/граду (члан 40. став 1), који је, поред осталог, надлежан да спроводи локалну политику у складу са одлукама скупштине, извршава локални буџет и обезбјеђује примјену одлука и других аката скупштине, као и да извршава законе и друге прописе Републике и града, чије је извршење повјерено општини (члан 43. ал. 5. и 6), те да начелник општине/градоначелник у вршењу послова доноси одлуке, правилнике, наредбе, упутства, рјешења и закључке (члан 72. став 3).

Поред тога, Суд је имао у виду релевантне одредбе Закона о државним становима на којима не постоји станарско право („Службени гласник Републике Српске“ број 98/11) којим је прописано: да се носиоцем права располагања у смислу овог закона сматра, између осталих, јединица локалне самоуправе на чијој се територији стан налази (члан 3), да се станови из члана 1. овог закона који су враћени у посјед носиоцима права располагања дају у закуп корисницима у складу са овим законом, Законом о приватизацији државних станова и општим актом носиоца права располагања којем је стан враћен (члан 4); да ће се правилником надлежног органа јединице локалне самоуправе о рјешавању стамбених потреба уредити додјела одговарајућег стана у закуп лицу које је било корисник стана у државној својини у саставу ратом уништене зграде и да осим ових лица приоритет у рјешавању стамбених потреба према критеријумима и мјерилима прописаним посебним законима и правилником имају: а) лица која остварују права са статусом породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава рата, инвалида рада, избјеглица и расељених лица, која су

те станове користили као алтернативни смјештај, према посебним програмима за трајно стамбено збрињавање, б) лица из социјалних категорија и в) избјеглице и расељена лица која су имала пребивалиште на територији локалне самоуправе на дан 30. април 1991. године, чија имовина је уништена ратним дејствима, а која су се пријавила за добровољни повратак и немају други смјештај на располагању (члан 14); да је носилац права располагања дужан да, након извршене примопредаје стана, покрене поступак давања у закуп преузетог стана у року од 30 дана од дана коначног преузимања и даје га у закуп према општем акту за рјешавање стамбених потреба, те да у истом акту, осим критеријума и мјерила одређених прописима о стамбеним односима, морају бити уграђени критеријуми и мјерила утврђени посебним прописима који регулишу права породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава рата и инвалида рада, избјеглица и расељених лица, те критеријуми и мјерила утврђени прописима за лица под социјалном бригом и заштитом (члан 15).

Суд је, такође, имао у виду да је чланом 11. Закона о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“ број 37/12), којим је уређен систем социјалне заштите, прописано да јединица локалне самоуправе може својом одлуком, у складу са потребама становништва, поред права утврђених овим законом, да утврди проширена права и услуге, као и услове и критеријуме за њихово остваривање, међу којим је и помоћ у стамбеном збрињавању сиромашних породица. Како је, према члану 100. став 1. овог закона Центар за социјални рад установа социјалне заштите коју оснива јединица локалне самоуправе, то иста, у спровођењу дјелатности социјалне заштите и социјалног рада, врши јавна овлашћења, односно рјешава у првом степену о остваривању права утврђених овим законом и одлукама о проширеним правима у јединицама локалне самоуправе (члан 101. став 1. тачка б).

Приликом оцјене оспорене одредбе предметног правилника Суд је узео у обзир релевантне одредбе Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 134/11 и 40/12), којим су уређени услови, начин и поступак за утврђивање статуса и права бораца, војних инвалида и чланова породица погинулих бораца и умрлих војних инвалида и чланова породица лица страдалих у вршењу војне службе или

у вршењу активности у вези са том службом, начин обезбјеђивања новчаних средстава, те друга питања од значаја за остваривање права прописаних овим законом. Према одредбама члана 13. овог закона, статус, односно права прописана овим законом могу остварити чланови породице погинулог/умрлог лица: а) брачни друг и дјеца (брачна, ванбрачна и усвојена), тј. ужа породица, б) родитељи, односно усвојиоци, ако је усвојење потпуно, в) очух и маћеха, ако нема родитеља, односно усвојиоца или је родитељу/усвојиоцу одузето родитељско право, г) брат и сестра, ако нема корисника инвалиднине из тачке а) до в) овог става и ако нема других лица која су по закону обавезна да их издржавају и д) дјед и баба по оцу или мајци, ако нема чланова породице из тачке а) до г) овог става (став 1), као и да се чланом уже породице сматра и лице из ванбрачне заједнице уколико је са погинулим/умрлим имало дјеце, као и пасторче уколико га је погинули/умрли издржавао најмање три године непосредно прије смрти, а други биолошки родитељ није жив или нема обавезу издржавања (став 2), те да се лицима из става 1. овог члана може признати статус члана породице погинулог борца без обзира на то да ли користе право на породичну инвалиднину. Чланом 60. овог закона је прописано да члан породице погинулог борца има право на: а) породичну инвалиднину, б) увећану породичну инвалиднину, в) повећану породичну инвалиднину, г) здравствену заштиту и друга права у вези са остваривањем здравствене заштите, д) накнаду трошкова изградње надгробног споменика погинулом борцу, ђ) накнаду породици одликованог борца, е) накнаду трошкова сахране ексхумираног борца, ж) бањско и климатско лијечење, з) предност у запошљавању, и) подстицај за запошљавање и самозапошљавање дјеце погинулих бораца, ј) предност у стамбеном збрињавању, к) пореске и царинске олакшице, л) предност при упису у образовне установе, додјељивању стипендије за школовање и смјештај у студентске домове и љ) предност у коришћењу услуга републичких органа, установа и осталих правних субјеката приликом рјешавања својих права и интереса. Према члану 75. овог закона чланови породице погинулог борца имају предност у стамбеном збрињавању у односу на друга лица која немају тај статус, у складу са уредбом Владе. Одредбом члана 87. став 1. истог закона је прописано да о статусу и правима по овом закону у првом степену рјешавају општински, односно градски органи управе надлежни за послове борачко-инвалидске заштите, уколико законом није другачије одређено.

Разматрајући оспорени правилник Суд је констатовао да је Скупшти-

на Града Бања Лука Одлуком о становима у својини Града Бања Лука („Службенигласник Града Бања Лука“ број 18/13) утврдила начин прибављања и располагања становима у својини Града Бања Лука, те прописала услове, основе и органе за давање у закуп станова у својини Града (члан 1), тако да се, према критеријумима, мјерилима и поступку који се утврђују посебним Правилником о рјешавању стамбених потреба, врши додјела у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право, а који доноси градоначелник (члан 10).

Суд је оцијенио да из свега изложеног произлази да је градоначелник града Бања Лука надлежан да донесе оспорени Правилник о рјешавању стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право, којим је ближе прописао услове, поступак, критеријуме и мјерила за додјелу у закуп државних станова, ради рјешавања стамбених потреба лица која остварују своја права са статусом породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава рата, инвалида рада, избјеглица и расељених лица, који станове користе као алтернативни смјештај, према посебним програмима за трајно стамбено збрињавање, као и лица из социјалних категорија.

Наиме, увидом у оспорени Правилник Суд је утврдио да је доносилац, поред тога што је оспореним чланом 4. одредио круг лица која имају право на рјешавање стамбених питања, овим актом прописао и друге услове за остваривање права, односно предности у стамбеном збрињавању поменутих лица путем додјеле у закуп државних станова, и то: да односна лица немају рјешено стамбено питање или да чланови њиховог породичног домаћинства немају у власништву стан или кућу, да нису носиоци станарског права или не користе стан у државној својини у закупу, услован за становање, као и лица чији је стан/кућа уништена-девастирана, а уколико су ова лица имала у власништву породичну кућу или стан, односно станарско право на стану у државној својини, па су исту замијенили, поклонили или продали, немају право на рјешавање стамбеног питања по одредбама овог правилника (члан 5); те да лица са статусом породица погинулих бораца, бораца и ратних војних инвалида, која су живјела у заједничком породичном домаћинству са лицем које је ријешило стамбено питање на један од начина утврђених Правилником о рјешавању стамбених питања породица погинулих и несталих бораца,

породица умрлих војних инвалида, ратних војних инвалида и бораца („Службени гласник Града Бања Лука“ број 11/12) и Уредбом о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и ратних војних инвалида одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 43/07, 73/08 и 18/11), немају право на рјешавање стамбених питања (члан 6). Надаље, одредбама овог правилника је регулисан поступак и утврђени критеријуми и мјерила за додјелу у закуп државних станова лицима која остварују права са статусом породица погинулих бораца, бораца и ратних војних инвалида и избјеглих и расељених лица, те је таксативно наведена документација коју је уз захтјев за рјешавање стабеног питања потребно приложити (чл. 7. и 8); да ће се за лица која не испуњавају наведене услове покренути поступак за исељење и предају стана у посјед Граду Бања Лука (члан 9); да Комисија за рјешавање стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право, на основу приспјелих захтјева, доноси одлуку о додјели стана у закуп за лица из чл. 7. и 8. овог правилника, против које се може поднијети жалба градоначелнику у року од 15 дана од дана сазнања за исту, док се против коначне одлуке о давању стана у закуп може поднијети тужба надлежном суду у року од 30 дана од дана сазнања за исту, а најкасније у року од годину дана од дана њене коначности; као и да Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја Градске управе Града Бања Лука, на основу поменуте одлуке, доноси рјешење о додјели стана у закуп, док на основу правоснажног рјешења градоначеник закључује уговор о закупу. Према члану 11. овог правилника Скупштина Града, ради рјешавања стамбеног питања лица која остварују права са статусом социјално угрожене категорије, доноси Одлуку о уступању станова Јавној установи Центар за социјални рад Бања Лука, на основу које се закључује уговор о уступању станова између истих ради рјешавања стамбеног питања лица која остварују права са статусом социјално угрожене категорије и који ће се додјељивати у закуп у складу са Правилником о критеријумима, мјерилима и поступку расподеле станова социјално угроженим лицима.

Имајући у виду релевантне одредбе Закона о државним становима на којима не постоји станарско право и Закона о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца Одбрамбено-отаџбинског рата Републике Српске, Суд је оцијенио да је доносилац оспореног акта сагласно поменутиим одредбама предвидио круг лица која остварују пред-

ност у стамбеном збрињавању, прописао услове и поступак за рјешавање њихових стамбених питања, утврдио критеријуме и мјерила, те потребну документацију за додјелу стана у закуп, у складу са одредбама овог правилника. Приликом ове оцјене Суд је имао у виду да је доносилац оспореног правилника поближе уредио питање предности у стамбеном збрињавању породица погинулих бораца, бораца, ратних војних инвалида, цивилних жртава, односно рјешавање стамбених питања одређеног круга лица додјелом одговарајућег стана у закуп, по поступку и на начин предвиђен овим актом, укључујући, осим критеријума и мјерила одређених прописима о стамбеним односима, и критеријуме и мјерила предвиђене посебним прописима који регулишу права поменутих лица, како је то и прописано одредбама чл. 4. до 11. Правилника о рјешавању стамбених потреба додјелом у закуп станова у државној својини на којима не постоји станарско право („Службени гласник Града Бања Лука“ бр. 2/14 и 48/14). На основу наведеног Суд је оцијенио да је градоначелник Града Бања Лука поступио у границама наведених законских овлашћења када је донио оспорени правилник којим је уредио предметна питања, а чињеница да је оспорени акт у сагласности са законом за чије је извршење донесен чини га уставним са становишта члана 108. став 2. Устава Републике Српске, према којем прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

Евентуалне неправилности у примјени оспореног акта, као и других релевантних прописа о правима породица погинулих бораца, на које указује предлагач, према члану 115. Устава, Суд није надлежан да оцјењује.

(Одлука број: У-9/15 27. мај 2015. године)

ОПШТИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР

Имајући у виду да је прописивање основа за накнаду плате у надлежности законодавца, учесници у закључивању колективног уговора сууводећи нову накнаду која није предвиђена законом изашли из законских оквира, чиме је дошло до повреде начела законитости.

С обзиром да закон потписницима колективног уговора не ограничава прописивање којим послодавац обезбјеђује синдикату коришћење одговарајуће просторије и потребне административно-техничке услуге, овакво нормирање није у супротности са начелом законитости.

И з о б р а з л о ж е њ а :

“Еурогас” д.о.о. Бања Лука дао је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 20, члана 31. став 4. тачка б), члана 41. став 1. тачка б), члана 51, члана 59. став 7. и члана 61. став 1. Општег колективног уговора („Службени гласник Републике Српске“ број 40/10), који су закључили Влада Републике Српске, Савез синдиката Републике Српске и Унија удружења послодаваца Републике Српске. Иако је поднесак којим је инициран поступак пред овим судом означен као “приједлог”, Суд сматра да подносилац нема својство предлагача у смислу одредбе члана 4. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” бр. 104/11 и 92/12), због чега га је третирао као иницијативу. Давалац иницијативе је мишљења да оспорене одредбе Општег колективног уговора нису у сагласности са релевантним нормама Закона о раду – прецишћени текст (“Службени гласник Републике Српске” бр. 55/07), Законом о облигационим односима (“Службени лист СФРЈ” бр. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и “Службени гласник Републике Српске” бр. 7/93, 3/96, 39/03 и 74/04), те тако ни са чланом 108. Устава Републике Српске. У иницијативи се, наиме, наводи да се чланом 20. оспореног општег акта уводи ново право за радника, које истовремено представља додатну обавезу за послодавца – да на терет сопствених средстава једном годишње омогући радницама лекарске прегледе за болести специфичне за жене, што није предвиђено Законом о раду. Надаље, по мишљењу даваоца иницијативе, члан 31. став 4. тачка б)

предметног колективног уговора није у сагласности са чланом 89. Закона о раду, док је одредба члана 41. став 1. тачка б) оспореног уговора, којом се уводи новчана казна, као нова мјера за тежу повреду радних обавеза, супротна члану 98. овог закона. У погледу члана 51. Општег колективног уговора, којим је на терет послодавца предвиђена накнада плате предсједнику или повјеренику синдиката код послодавца, давалац иницијативе указује на несагласност са одредбама члана 8. став 1, члана 92, члана 93, члана 94. став 1, члана 95. став 1. и члана 158. Закона о раду. У иницијативи се такође истиче да су члан 59. став 7. и члан 61. став 1. оспореног колективног уговора у супротности са члановима 160. став 2, 163. став 3. и 191. став 3. Закона о раду – пречишћени текст, јер се предметним прописивањем умањују права дефинисана овим законом, тако што је уговарачима одузето право на отказ овог уговора, те да је члан 59. став 7. несагласан и начелу аутономије воље уговорних страна из члана 10. Закона о облигационим односима, као и члану 25. ст. 1. и 3. овог закона. Осим тога, давалац иницијативе је паушално оспорио Општи колективни уговор у цјелини, не наводећи конкретно у чему се огледа неуставност и незаконитост осталих његових одредаба. Исто тако, указује и на одређене проблеме у вези са обавезном примјеном овог уговора на све раднике на територији Републике Српске, посебно у односу на права радника на плате и накнаде, али се ови наводи иницијативе, у суштини, свде само на констатације и не покрећу питање сагласности са законом и Уставом.

У одговору који је на иницијативу доставила Влада Републике Српске, као један од учесника у закључивању предметног колективног уговора, наводи се да, према члану 4. став 1. тачка е) Закона о Уставном суду Републике Српске, “Еурогаз” д.о.о. Бања Лука нема својство предлагача у овом поступку, јер не наводи које конкретно право му је повријеђено оспореним одредбама Општег колективног уговора. Надаље, истиче се да Општи колективни уговор није класичан подзаконски пропис којим се разрађују одредбе закона, већ специфична врста уговора којим се уређује оставаривање групних, односно колективних интереса радника и послодаваца. У том смислу су, како се даље наводи, формулисане одредбе члана 10. став 1. и члана 13. став 2. Закона о раду, према којима се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду ближе уређују права по основу рада, обим права и начин и поступак њиховог остваривања, те се могу одредити повољнија права од права утврђених овим законом, ако њиме није изричи-

то другачије одређено. Како су оспорена права повољнија од оних прописаних Законом о раду, по мишљењу Владе, не постоји неусклађеност оспорених одредаба Општег колективног уговора са одговарајућим нормама овог закона. Стога се предлаже да Суд не прихвати дату иницијативу.

Савез синдиката Републике Српске у свом одговору на иницијативу такође износи мишљење да “Еурогаз” д.о.о. Бања Лука не може имати статус предлагача у овом поступку, јер оспореним одредбама Општег колективног уговора није повријеђено ниједно његово право. Поред тога, истиче да се колективни уговор закључује у складу са принципом “повољности”, како би се омогућило више права за раднике у односу на она која су регулисана Законом о раду, због чега овај закон у више од 50% својих одредаба упућује да се одређена питања детаљније или у потпуности регулишу путем колективних уговора. Општи колективни уговор је, како се даље наводи, закључен сагласношћу воља уговорних страна, односно репрезентативних социјалних партнера на највишем нивоу, те се, сагласно члану 59. став 4. овог уговора, исти може отказати од стране учесника. Што се тиче појединих права која су предвиђена оспореним уговором, Савез синдиката РС указује на одредбу члана 93. Закона о раду, којим је остављена могућност да се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду ближе уреде случајеви и услови за остваривање права на накнаду плате, висине накнада, начина исплате и др., како то и јесте прописано оспореним чланом 51. Општег колективног уговора. Исто тако, наводи да су се потписници овог уговора својом слободном вољом сагласили да се, са циљем потпуније здравствене заштите жена радница, омогући љекарски преглед ради превенције и благовременог откривања болести специфичних за жене (члан 20). Оспореним одредбама предметног колективног уговора, по мишљењу Савеза синдиката РС, није утврђен мањи обим права од права утврђених Законом о раду, нити је овим законом забрањено да се ова питања регулишу колективним уговором.

У одговору Уније удружења послодаваца Републике Српске наводи се да је овај учесник отказао Општи колективни уговор одлуком Скупштине Уније објављеној у “Службеном гласнику Републике Српске” број 2/14 од 21. јануара 2014. године, те се износи став да овај општи акт више није на снази, јер је истекао отказни рок који је предвиђен Законом о раду и отказаним Општим колективним уговором. Поред тога, Унија удружења

послодаваца РС сматра основаним наводе даваоца иницијативе у погледу уставности и законитости оспорених одредаба предметног колективног уговора.

Општи колективни уговор („Службени гласник Републике Српске“ број 40/10) закључили су, на основу чл. 156, 160. и 161. Закона о раду – прецишћени текст Службени гласник Републике Српске“ број 55/07), Влада Републике Српске, репрезентативни већински синдикат организован на нивоу Републике – Савез синдиката Републике Српске у име радника Републике Српске и већинско репрезентативно удружење послодаваца организовано на нивоу Републике – Унија удружења послодаваца Републике Српске, у име послодаваца. Оспореним одредбама овог колективног уговора прописано је: да ће у циљу потпуније и квалитетније здравствене заштите жена радница послодавац на терет својих средстава једном годишње омогућити љекарски преглед ради превенције и благовременог откривања болести специфичних за жене (члан 20), да послодавац може задржати исплату накнаде плате за вријеме привремене спријечености ако радник у року од два дана не обавијести послодавца о привременој спријечености за рад због болести (члан 31. став 4. тачка б), да је мјера за извршену тежу повреду радних обавеза новчана казна у висини од 30% од нето плате радника у трајању од три мјесеца (члан 41. став 1. тачка б), да послодавац обезбјеђује синдикату слjedeће услове за његово дјеловање: коришћење одговарајуће просторије и потребне административно-техничке услуге (члан 51. тачка а)), накнаду плате у висини од 15% предсједнику или повјеренику синдиката код послодавца до 100 радника, односно за сваких наредних 100 радника још по 2,5% на основну плату (члан 51. тачка б)), накнаду од 25% на основну плату за професионално обављање функције предсједника (повјереник), гдје је број запослених преко 500, о чему се закључује посебан уговор (члан 51. тачка в)). Поред тога, прописано је да се до закључивања измјена и допуна или новог колективног уговора примјењују одредбе колективног уговора које су отказане (члан 59. став 7), те да се овај колективни уговор закључује на вријеме до ступања на снагу новог закона о раду, а сматра се закљученим када га у истовјетном тексту потпишу његови учесници (члан 61. став 1).

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспорених одредаба Општег колективног уговора, Суд је имао у виду да је члановима 41.

и 43. став 1. Устава Републике Српске гарантована слобода синдикалног организовања и дјеловања и утврђено је да се право запослених и чланова њихових породица на социјалну сигурност уређује законом и колективним уговором, те да према одредбама тачака 6, 12. и 18. Амандмана XXXII на Устав, којим је замијењен члан 68. Устава, Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, правни положај предузећа и других организација, њихових удружења и комора, радне односе, као и друге односе од интереса за Републику. Поред тога, чланом 108. став 2. Устава утврђено је да прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

На основу наведених уставних овлашћења, Законом о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 38/00, 40/00, 47/02, 38/03, 66/03 и 20/07) је, између осталог, уређен начин и поступак закључивања уговора о раду између радника и послодаваца, радно вријеме, одмори и одсуства радника, плате и накнаде по основу рада, заштита права из радног односа, закључивање и примјена колективних уговора и друга права и обавезе која настају по основу радног односа на територији Републике Српске (члана 1. став 1). Надаље, према члану 10. став 1. овог закона, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду се ближе уређују права по основу рада, обим права и начин и поступак њиховог остваривања, док је чланом 13. прописано да се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду не може одредити мањи обим права радника од оног који је одређен овим или другим законом, ако то није изричито предвиђено законом, те да се овим актима могу одредити повољнија права од права утврђених овим законом, ако овим законом није изричито другачије одређено. Учесници у закључивању колективног уговора на нивоу Републике, којим се утврђују основи за ближе уређивање права и обавеза радника по основу рада су, према члану 131. став 1. овог закона, Влада Републике Српске, асоцијација синдиката организована на нивоу Републике која окупља највећи број чланова синдиката и удружење послодаваца организовано на нивоу Републике чији послодавци запошљавају највећи број радника.

Оцјењујући оспорену одредбу члана 20. предметног колективног уговора, Суд је утврдио да овакво прописивање није у супротности са Законом о раду, те да, слиједом тога, није дошло до повреде уставног начела законитости. Наиме, како је већ истакнуто, према члану 13. став 2. овог закона, колективним уговором могу се одредити повољнија права од права утврђених овим законом, ако њиме није изричито другачије одређено. У

конкретном случају, по оцјени Суда, не ради се о увођењу нових права за раднике која нису предвиђена овим законом, како то сматра давалац иницијативе, већ о повољнијим правима у оквиру већ прописаних. Законом о раду одређено је обавезно здравствено осигурање за све раднике (члан 68), те је предвиђена посебна заштита жена и материнства (чл. 70. до 79), тако да је очигледна интенција законодавца да се од стране послодавца обезбиједи повољнија права жена радница у смислу превентивних мјера ради квалитетне заштите њиховог здравља. Због тога давање могућности да се радницама на терет послодаваца једном годишње омогући љекарски преглед ради превенције и благовременог откривања болести специфичних за жене је, по оцјени Суда, у функцији опште заштите здравља радница и не представља повреду Закона о раду, већ само давање повољнијих права на здравствену заштиту у оквиру права већ предвиђених Законом. Овакво прописивање је у сагласности и са гаранцијама из члана 40. став 3. Устава, којим је, између осталог, зајемчена посебна заштита запослених жена.

Приликом оцјене уставности и законитости члана 31. став 4. тачка б) Општег колективног уговора, Суд је имао у виду да је чланом 86. Закона о раду прописано да радник има право на накнаду плате за вријеме одсуствовања са рада у случајевима предвиђеним овим законом, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду, док је чланом 87. став 1. овог закона одређено, између осталог, да се колективним уговором ближе уређују случајеви и услови за остваривање права на накнаду плате, висина накнада, начин исплате и друга питања у вези са остваривањем права радника на накнаду плате. Поред тога, према члану 82а. став 1. истог закона, радник је дужан да најкасније у року од три дана од дана наступања привремене спријечености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању, послодавцу о томе достави потврду надлежног љекара. Имајући у виду цитиране законске одредбе Суд је оцијенио да оспорено нормирање, којим је превиђено да послодавац може задржати исплату накнаде плате раднику ако у року од два дана не обавијести послодавца о привременој спријечености за рад због болести, није у супротности са чланом 82а. Закона о раду, како то сматра давалац иницијативе. Законодавац је, наиме, овом одредбом предвидио рок од највише три дана од дана наступања привремене спријечености за рад због болести у оквиру којег је радник дужан да послодавцу достави потврду надлежног љекара, док се оспорени члан 31. став 4. тачка б) Општег колективног уговора односи на рок у којем је радник дужан

обавијестити послодавца да је дошло до привремене спријечености за рад због болести. Суд је оцијенио да су се учесници у закључивању предметног колективног уговора у конкретном случају кретали у оквиру овлашћења из члана 87. став 1. Закона о раду, односно да су овом нормом ближе уредили услове и начин исплате накнаде плате у случају болести радника, слиједом чега није дошло до повреде начела законитости из члана 108. Устава.

Разматрајући члан 41. став 1. тачка б) оспореног колективног уговора, Суд је узео у обзир релевантне одредбе члана 91. став 2. и члана 113. став 1. Закона о раду, према којима послодавац раднику може отказати уговор о раду због теже повреде радних обавеза. Како из ових одредаба јасно произлази, законодавац је предвидио само могућности да послодавац у таквом случају једнострано раскине уговор о раду, али није прописана и обавеза послодавца да то учини. Имајући у виду чињеницу да Закон о раду предвиђа могућност да се колективним уговором могу одредити повољнија права од права утврђених овим законом, Суд сматра да се и питање санкције за тежу повреду радних обавеза предметним уговором може регулисати на повољнији начин за радника, односно прописати одређена новчана казна умјесто отказа уговора о раду, како то и јесте предвиђено оспореним чланом 41. став 1. тачка б) овог општег акта. Сходно наведеном, Суд је оцијенио да овакво прописивање није у супротности са Законом о раду.

Приликом оцјене оспорене одредбе члана 51. Општег колективног уговора Суд је имао у виду да је чланом 39. ст. 1. и 5. Устава Републике Српске утврђено да свако има право на рад и слободу рада и да свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором, те да према члану 108. став 2. Устава, прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом. Поред наведених уставних одредаба, Суд је узео у обзир и одредбу члана 128. Закона о раду, којим је прописано да се колективним уговорима ближе уређују обим и начин остваривања права и обавеза из радног односа, у складу са законом и другим прописима, поступак колективног уговарања, састав и начин рада тијела овлашћених за мирно рјешавање колективних спорова између радника и послодавца, међусобни односи учесника у закључивању колективних уговора и друга питања од значаја за уређивање односа између радника и послодавца. У конкретном случају релевантне су и одредбе чл. 85. и 86. овог закона, према којима, у складу са колективним уговором, правилником о раду и угово-

ром о раду, радник има право на увећање плате по основу отежаних услова рада, радног стажа, прековременог рада, рада ноћу, рада празником и другим данима у које се по закону не ради, те да има право на накнаду плате за вријеме одсуствовања с рада у случајевима предвиђеним овим законом, колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду. Поред тога, чланом 87. став 1. истог закона прописано је да се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду ближе уређују случајеви и услови за остваривање права на накнаду плате, висина накнада, начин исплате и друга питања у вези са остваривањем права радника на наканду плате.

Полазећи од цитираних уставних и законских одредаба, Суд је оцијенио да оспорене норме члана 51. тачке б) и в) предметног колективног уговора нису у сагласности са Законом о раду, чиме је истовремено нарушено и начело законитости из члана 108. Устава Републике Српске. Наиме, како је прописано чланом 128. овог закона, колективним уговорима ближе се уређују обим и начин остваривања права и обавеза из радног односа, у складу са законом и другим прописима. Сходно томе, одређујући право на накнаду плате предсједнику или повјеренику синдиката на начин као у оспореним одредбама овог колективног уговора, учесници у њиховом закључивању су, по оцјени Суда, изашли из законских оквира, јер су увели нову накнаду која није предвиђена Законом. Прописивање основа за накнаду плате је у домену законодавца, а колективним уговором, као подзаконским актом се може, само у оквиру законом предвиђених накнада, одредити повољнији обим већ утврђених права. Оваква могућност је и предвиђена чланом 13. став 2. Закона о раду, којим је прописано да се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду могу одредити повољнија права од права утврђених законом, ако овим законом није изричито другачије одређено. У погледу тачке а) члана 51. оспореног општег акта, Суд је оцијенио да прописивање према којем послодавац обезбјеђује синдикату коришћење одговарајуће просторије и потребне административно-техничке услуге, није супротно Закону о раду, јер овај закон ниједном својом одредбом не ограничава овакву могућност, већ прокламује слободу синдикалног организовања радника, те је овакво прописивање управо у функцији провођења одредаба Закона о раду које се односе на дјеловање синдиката радника.

Оцјењујући члан 59. став 7. и члан 61. став 1. Општег колективног уговора, Суд је утврдио да прописивање као у овим одредбама није у су-

протности са чланом 133. став 3. и чланом 161. став 3. Закона о раду, којима је предвиђено да свака страна у закључивању колективног уговора може овај уговор отказати, а ако уговором није другачије одређено, отказни рок не може бити краћи од 30 дана. Приликом ове оцјене Суд је имао у виду и то да је одредбама члана 57. ст. 4, 5. и 6. Општег колективног уговора регулисано питање отказа овог уговора или појединих његових одредаба од стране учесника на начин који је у цијелости сагласан наведеним законским одредбама, односно да је предвиђена могућност отказа овог уговора (став 4), прописан је отказни рок од три мјесеца од дана обавјештавања осталих учесника о отказу (став 5), те је одређен рок од 30 дана за покретање поступка за закључивање новог колективног уговора (став 6). Узимајући у обзир наведено, као и садржај оспореног става 7. члана 59. овог уговора, којим је предвиђено да се до закључивања измјена и допуна или новог колективног уговора примјењују одредбе колективног уговора које су отказане, Суд је оцијенио да су неосновани наводи даваоца иницијативе у погледу ове одредбе. Предметна норма, дакле, не доводи у питање реализацију права учесника да откажу колективни уговор, већ је у функцији правне сигурности, јер регулише примјену општег колективног уговора у прелазном периоду до закључивања новог уговора, како не би био угрожен правни положај радника и послодаваца и дошло до штетних посљедица у погледу њихових права усљед правне празнине која може наступити у оваквој ситуацији. У погледу навода иницијативе да ова норма није у сагласности са начелом аутономије воље уговорних страна из члана 10. Закона о облигационим односима, Суд је мишљења да су у конкретном случају релевантне превасходно одредбе Закона о раду, који је, као *lex specialis*, уредио све сегменте колективног уговарања права и обавеза радника и послодаваца и заштите њихових интереса, али да, поред тога, оспорена норма не доводи у питање ни аутономију воље учесника у закључивању Општег колективног уговора, као опште уговорно начело које прокламује Закон о облигационим односима.

Исто тако, ни оспорени члан 61. став 1. предметног колективног уговора, којим је одређено његово временско важење, односно превиђено да се исти закључује на вријеме до ступања на снагу новог закона о раду, а сматра се закљученим када га у истовјетном тексту потпишу његови учесници, по оцјени Суда, ни на који начин не утиче на право учесника да откажу колективни уговор, због чега овакво прописивање није у супротности

са Законом о раду, па тако ни са начелом законитости из члана 108. став 2. Устава.

Поред наведеног, Суд указује на чињеницу да је давалац иницијативе, осим наведених одредаба Општег колективног уговора, паушално оспорио и овај уговор у цјелини, али с обзиром на то да иницијатива не садржи никакво образложење о евентуалној неуставности и незаконитости осталих одредаба овог колективног уговора, те одредбе Суд није разматрао. Осим тога, евентуална питања и неправилности у погледу примјене Општег колективног уговора који се могу јавити у пракси, а на које се указује у иницијативи, према члану 115. Устава, нису у домену уставносудске контроле.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утвђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности и законитости оспорених одредаба члана 20, члана 31. став 4. тачка б), члана 41. став 1. тачка б), члана 51, члана 59. став 7. и члана 61. став 1. Општег колективног уговора, одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Одлука број: У-78/14 од 24. јуна 2015. године)

**ПРАВИЛНИК О ПОСТУПКУ ЗА ИЗБОР, ПРЕСТАНАК ФУНКЦИЈЕ
И РАЗРЈЕШЕЊЕ РЕКТОРА УНИВЕРЗИТЕТА У ИСТОЧНОМ
САРАЈЕВУ И ИЗБОР ПРОРЕКТОРА УНИВЕРЗИТЕТА**

С обзиром на то да је одредбом подзаконског нормативног акта прописано да исти ступа на снагу наредног дана од дана његовог усвајања, а да доносилац није доставио доказе о постојању нарочито оправданих разлога за његово раније ступање на снагу, оспорени акт није ступио на снагу у складу са Уставом, те није важећи правни акт у правном поретку.

Како се ради о неуставном општем правном акту са формалног аспекта, Уставни суд се није упуштао у оцјену његове уставности са материјалноправног аспекта због чега је одбачен приједлог за оцјењивање уставности оспорених одредаба.

И з о б р а з л о ж е њ а :

Филозофски факултет Пале поднио је Уставном суду Републике Српске приједлог за оцјену уставности члана 6. став 3. Правилника о поступку за избор, престанак функције и разрјешење ректора Универзитета у Источном Сарајеву и избор проректора Универзитета, број 01-С-292-III/11 од 6. октобра 2011. године, који је донио Сенат Универзитета у Источном Сарајеву. У приједлогу и допуни приједлога наводи се да је оспорена одредба предметног правилника супротна основним моралним начелима демократског друштва и јавном поретку, јер омогућава ректору овог универзитета да сам себе поново изабере на ту функцију. Оспореним прописивањем се, како истиче предлагач, у поступку избора ректора даје предност члановима ректорског колегијума у односу на све остале потенцијалне кандидате, који су доведени у дискриминирајући положај. Тиме је, како се наводи, дошло до повреде и начела уставности из члана 108. став 1. Устава, због чега тражи да Суд, наконведеног поступка, утврди да оспорени члан 6. став 3. овог правилника није у сагласности са Уставом Републике Српске.

У одговору на приједлог који је доставио Универзитет у Источном Сарајеву наводи се да је неоснована и паушална оцјена подносиоца пријед-

лога о неуставности члана 6. став 3. предметног правилника, јер се у приједлогу не дају аргументи и не наводе прописи који су повријеђени оспореним прописивањем, већ се само износи став да је предметни члан Правилника супротан основним моралним начелима и јавном поретку Републике Српске. Доносилац овог правилника сматра да је оспорена одредба у сагласности са универзалним начелом о заштити људских права и слобода које је садржано у члану 29. Устава, а према којем свако има право да бира и да буде биран, као и са чланом 25. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, те прелаже да Суд одбије приједлог.

С обзиром на чињеницу да је чланом 16. Правилника прописано да овај општи акт ступа на снагу наредног дана од дана његовог усвајања и објавиће се на веб страници Универзитета и организационих јединица, Суд је, у односу на ову одредбу, од доносиоца предметног акта тражио додатно изјашњење. У погледу овог члана Правилника, у одговору се наводи да није постојао ниједан разлог за његово раније ступање на снагу, него се ради о већ устаљеној пракси на овом универзитету да се прописује да општи акти ступају на снагу “даном доношења” или “наредног дана од дана објављивања”, те да до сада на овакве одредбе општих акта Универзитет није упозорен од стране контролних органа или органа који дају сагласност на његове акте.

Оспореним чланом 6. став 3. Правилника о поступку за избор, престанак функције и разрјешење ректора Универзитета у Источном Сарајеву и избор проректора Универзитета, број 01-С-292-III/11 од 6. октобра 2011. године, прописано је да ректор или проректор Универзитета у текућем мандату равноправно гласају уколико се налазе на листи кандидата за избор ректора.

Разматрајући оспорени правилник, Суд је, примјеном члана 42. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” бр. 104/11 и 92/12), проширио оцјену уставности и на члан 16. овог општег акта, којим је прописано да исти ступа на снагу наредног дана од дана његовог усвајања и објавиће се на веб страници Универзитета и организационих јединица. У вези са овом одредбом Суд је имао у виду да је чланом 109. Устава Републике Српске утврђено да закони, други прописи и општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступе

на снагу. С обзиром на то да је наведеном одредбом Правилника прописано да овај акт ступа на снагу наредног дана од дана његовог усвајања, те да његов доносилац у одговору на приједлог није доставио доказе о постојању нарочито оправданих разлога за његово раније ступање на снагу, Суд је оцијенио да оспорени правилник није ступио на снагу у складу са чланом 109. став 1. Устава, те да није важећи правни акт у правном поретку Републике Српске. Како се ради о неуставном општем правном акту са формалног аспекта, Суд се није упуштао у оцјену његове уставности са материјалноправног аспекта, односно оцјену оспореног члана 6. став 3. овог правилника, те је, на основу члана 37. став 1. тачка а) Закона о Уставном суду Републике Српске, одлучио да одбаци приједлог за оцјењивање уставности ове одредбе.

(Одлука број: У-53/14 од 28. октобра 2015. године)

ЗАКОН О УСТАВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

С обзиром на то да је Високи судски и тужилачки савјет субјекат који учествује у само једној од фаза поступка избора председника и судија Уставног суда, а која претходи коначном избору од стране Народне скупштине и Вијећа народа, нема повреде Уставне одредбе којом су прописане надлежности Високог судског и тужилачког савјета.

И з о б р а з л о ж е њ а :

Саво Бојић из Хрваћана дао је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности члана 10. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12). У иницијативи се наводи да оспорена законска одредба, којом је прописано да Високи судски и тужилачки савјет предлаже председнику Републике Српске листу кандидата за председника и судије Уставног суда Републике Српске, није у сагласности са чланом 121а. Устава, према којем није у надлежности Високог судског и тужилачког савјета да бирасудије овог суда. Сходно наведеном, предлаже да Суд утврди да предметна законска одредба није у сагласности са Уставом Републике Српске.

Народна скупштина Републике Српске није доставила одговор на наводе из иницијативе.

Оспореним чланом 10. став 2. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12) прописано је да Високи судски и тужилачки савјет председнику Републике Српске предлаже листу кандидата за председника и судије Уставног суда Републике Српске.

У поступку оцјењивања уставности оспорене одредбе Закона о Уставном суду Републике Српске, Суд је, прије свега, имао у виду да према Амандману ХСIII на Устав Републике Српске, којим је замијењена тачка 3. става 1. члана 80. Устава, председник Републике предлаже Народној скупштини кандидате за председника и судије Уставног суда на приједлог Високог судског и тужилачког савјета, те да је алинејом 3. тачке 2. Амандмана LXXXVIII (којом тачком је допуњен члан 116. Устава), поред састава Вијећа за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, утврђено да судије бира Народна скупштина Републике Српске и Вијеће Народа. Поред тога, према тачки 4. Амандмана XXXII на Устав Републи-

ке Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, Република уређује и обезбјеђује уставност и законитост, док према члану 120. став 1. Устава, поступак пред Уставним судом, правно дејство његових одлука и друга питања његове организације и рада уређују се законом.

На основу наведених уставних овлашћења, а у оквиру Уставом утврђених принципа, Законом о Уставном суду Републике Српске је, између осталог, уређено питање избора предсједника и судија овог суда. Оцјењујући оспорену одредбу члана 10. став 2. предметног закона, Суд је утврдио да оваквим прописивањем није нарушено начело уставности из члана 108. став 1. Устава, односно да је иста у цијелости сагласна цитираним уставним одредбама којима је утврђен начин и поступак избора предсједника и судија Уставног суда Републике Српске. Како је већ истакнуто, Амандманом ХСIII на Устав Републике Српске, којим је замијењена тачка 3. става 1. члана 80. Устава, дато је овлашћење предсједнику Републике да предлаже Народној скупштини кандидате за предсједника и судије Уставног суда на приједлог Високог судског и тужилачког савјета, из чега, по оцјени Суда, произлази да је Високи судски и тужилачки савјет субјекат који учествује у једној од фаза поступка избора предсједника и судија Уставног суда која претходи коначном избору од стране Народне скупштине и Вијећа народа.

Сходно наведеном, Суд је оцијенио да оспорена законска норма, којом је прописано да Високи судски и тужилачки савјет предлаже предсједнику Републике листу кандидата за предсједника и судије Уставног суда Републике Српске, не доводи у питање ниједну од цитираних уставних одредаба, и не значи, како то погрешно тумачи давалац иницијативе, да Високи судски и тужилачки савјет бира судије Уставног суда. Очигледно је да давалац иницијативе погрешно доводи у везу оспорену законску одредбу са овлашћењима Високог судског и тужилачког савјета у погледу избора судија редовних судова и јавних тужилаца, која су садржана у члану 121а. Устава, те на тај начин изводи неправилан закључак о повреди ове уставне одредбе.

Цијенећи да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљене информације пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности предметне законске норме одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Рјешење број: У-58/14 од 28. октобра 2015. године)

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ИЗВРШЕЊУ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Имајући у виду да је прописивање начина престанка радног односа због испуњености услова за старосну пензију ствар законодавне политике, Уставни суд неће прихватити иницијативу, јер није надлежан да оцјењује њену цијелисходност.

И з о б р а з л о ж е њ а :

Миле Чајевић, адвокат из Фоче, дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности члана 7. Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 98/13) наводећи да оспорена законска одредба није у сагласности са чланом 10. Устава Републике Српске, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине а у вези са правом на рад из чланова 6. и 7. тач. а), и) и ии) Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, те чланом 1. Протокола број 12. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода. Полазећи од наведене тврдње, давалац иницијативе указује на одредбе чланова 41. и 42. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ број 134/11), које се, како наводи, једнако односе на све осигуранике, дакле и мушкарце и жене, као и на одредбу члана 42. став 2. наведеног закона, која је примјењива само на осигуранике жене и која као таква, са становишта остваривања права на старосну пензију представља привилегију за жене. С тим у вези давалац иницијативе доводи у везу оспорено законско рјешење и тврди да остваривање права на старосну пензију жена запослених у Установи Казнено-поправном заводуи Фочи зависи директно од воље послодавца, који одлучује да ли ће и када којој од радница и по ком основу донијети рјешење о престанку радног односа, односно да ли ће радницу оставити у радном односу док не наврши 60 година живота и 40 година пензијског стажа (по члану 42. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању) или ће донијети рјешење по којем тој радници престаје радни однос када наврши 58 година живота и 35 година стажа осигурања (по члану 42. став 2. овог закона). Имајући у виду да мушкарцима запосленим у Установи радни однос престаје по испуњењу

законских услова, односно да они имају право да раде док не остваре право на „пуну“ пензију за разлику од запослених жена којим престанак радног односа, а самим тим и право на остваривање „пуне“ пензије зависи искључиво од воље послодавца, давалац иницијативе износи мишљење да су, на тај начин, жене запослене у Установи, стављене у неравноправан, дискриминирајући положај у односу на мушкарце, а да такво разликовање није сразмјерно циљу који је законодавац желио постићи, нити за исто постоји разумно објашњење. Предлаже да Суд утврди да оспорена законска одредба није у сагласности са Уставом Републике Српске.

Разматрајући дату иницијативу, Суд је, Рјешењем број У-66/14 од 24. септембра 2014. године покренуо поступак за оцјену уставности члана 7. Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 98/13).

Народна скупштина Републике Српске није доставила Суду одговор на рјешење о покретању поступка.

Чланом 7. Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 98/13) измијењена је у члану 35. у ставу 1. тачка г) Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 12/10 и 117/11) тако што је прописано: „г) када испуни услове за остваривање права на старосну пензију у погледу година живота и стажа осигурања према прописима који уређују област пензијског и инвалидског осигурања или кад наврши године живота и пензијски стаж за остваривање права на старосну пензију према прописима који уређују област пензијског и инвалидског осигурања“.

Одредбама Устава Републике Српске у односу на које су наведени разлози оспоравања уставности оспорених одредби Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске утврђено је да су грађани Републике равноправни у слободама, правима, дужностима, једнаки пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјероисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство (члан 10).

Чланом 1. ст. 1. и 2. Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, на који указује давалац иницијативе, прописано је да ће се свако право које закон предвиђа остваривати без дискриминације по било ком основу као нпр. полу, раси, боји коже, језику, вјероисповијести, политичком и другом увјерењу, националном или друштвеном поријеклу, повезаности с националном мањином, имовини, рођењу или другом статусу и да јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основама као што су они поменути у ставу 1.

Одредбама Устава које су, по оцјени Суда, од значаја за одлучивање у овој правној ствари, утврђено је да запосленима може престати радни однос противно њиховој вољи на начин и под условима који су утврђени законом и колективним уговором (члан 35. став 4), да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање (члан 49. ст. 1. и 2), као и да Република уређује и обезбјеђује, поред осталог, радне односе, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите (тачка 12. Амандмана XXXII на Устав којим је мијењан члан 68).

У поступку разматрања уставности оспореног законског рјешења Суд је имао у виду да се Законом о извршењу кривичних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 12/10, 117/11 и 98/13) уређује, између осталог, организација и рад установа за извршење кривичних санкција (члан 1), те да је чланом 35, чија одредба је оспорена, прописан престанак радног односа запосленом у Установи.

Уз то, Суд је имао у виду и одредбе члана 41. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 134/11 и 82/13), којима је прописано да право на старосну пензију има осигураник када наврши 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања као и члана 42. овог закона, према којем осигураник који нема навршених 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 60 година живота и 40 година пензијског стажа (став 1) те да осигураник жена која нема навршених 65 година живота има право на старосну пензију када наврши 58 година живота и 35 година стажа осигурања (став 2).

Полазећи од наведеног Суд је оцијенио да оспорена одредба члана 7. Закона о измјенама и допунама Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске, којом је у члану 35. став 1. основног текста закона измијењена тачка г), није несагласна са уставним начелом једнакости пред законом из члана 10. Устава. Наиме, законодавац је, по оцјени Суда, овлашћен да уређујући систем у области радних односа и социјалног осигурања, што подразумијева и систем пензијског и инвалидског осигурања, уреди и питање престанка радног односа због испуњености услова за старосну пензију, и то за све запослене у Републици Српској, без обзира на којим пословима се затекну у вријеме испуњености услова за старосну пензију. У том смислу оспореном одредбом Закона, која представља норму упућујућег карактера с обзиром на то да се њоме одређује у складу са којим прописима запосленом у Установи Казнено-поправном заводу престаје радни однос због испуњености услова за старосну пензију, законодавац није прекорачио Уставом утврђена овлашћења. По оцјени Суда, прописивање начина престанка радног односа због испуњености услова за старосну пензију је ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 115. Устава, није надлежан да оцјењује. При томе, оспорена одредба Закона једнако се односи на све запослене у Установи Казнено-поправном заводу, а уставни принцип једнакости из члана 10. Устава не подразумијева једнакост грађана у апсолутном смислу те ријечи већ гарантује једнакост грађана који се налазе у идентичним ситуацијама. Из истих разлога оспорене одредбе наведеног закона нису несагласне ни са одредбама члана 1. Протокола број 12 уз Конвенцију.

Оцјена правилности примјене оспорене одредбе Закона, као и њене сагласности са одредбама члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, не спада у надлежност Уставног суда, који је према члану 115. Устава овлашћен, између осталог, да одлучује о сагласности закона са Уставом Републике Српске.

Наводе даваоца иницијативе да је оспореним одредбама Закона повријеђено право на рад утврђено члановима 6. и 7. тач. а), и) и ии) Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима Суд није разматрао будући да у иницијативи нису наведени разлози и објашњења у чему би се састојала евентуална повреда наведених одредби овог акта.

(Рјешење број: У-66/14 од 25. новембра 2015. године)

ЗАКОН О УНУТРАШЊЕМ ДУГУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Нема повреде принципа равноправности у случају када оспорена одредба нема национални предзнак и подједнако се односи на сва лица која су издејствовала правоснажне и извршне судске одлуке за накнаду штете по основу неоснованог лишења слободe у прописаном периоду.

И з о б р а з л о ж е њ а:

Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске дао је Уставном суду Републике Српске (у даљем тексту: Суд) иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности члана 1. став 3. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/12, 28/13, 59/13 и 44/14). У иницијативи се наводи да оспорена законска норма није у сагласности са одредбама чл. 5, 10, 13, 17. и 48. Устава Републике Српске, које предвиђају једнака права за све грађане, па тако и за жртве тортуре – логораше, без дискриминације по националном, вјерском или било ком другом основу. Давалац иницијативе сматра да се оспореним прописивањем ускраћује право на обештећење лицима која су неосновано лишена слободe у вези са ратним дејствима, иако имају право на отклањање повреда и накнаду као жртве тортуре, независно од тога када је дјело почињено. Такође истиче да овакво нормирање доводи до неравноправности грађана и онемогућава реализацију права признатих у судским поступцима, те се тако губи сврха и циљ вођења парничних поступака покренутих по тужбама за накнаду нематеријалне и материјалне ратне штете. Поред тога, у иницијативи се наводи да је предметна законска одредба супротна и члану 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Конвенција), члану 1. Протокола број 1. и члану 1. Протокола број 12. уз Конвенцију, али се не образлаже у чему се, конкретно, састоји повреда ових чланова Конвенције.

У одговору који је на иницијативу доставила Народна скупштина Републике Српске наводи се да је намјера законодавца била да оспореном законском одредбом створи позитивну подлогу за рјешавање предметне материје на начин да се сва лица која су у току ратних сукоба била неосновано лишена слободe, а то је утврђено судском одлуком пред редовним судовима у БиХ, ставе у равнораван положај, а да се истовремено постигне

заштита буџета Републике. Због тога су обавезе које су настале на основу правоснажних и извршних судских одлука постале унутрашњи дуг, који се измирује у складу са овим законом. Законодавац је, како се даље истиче, усвајајући овакво рјешење, поступио у најбољем интересу грађана, па је, цијенећи разлоге цјелисходности и социјалне сигурности, у оквиру Уставом утврђених овлашћења, прописао начин измирења предметних обавеза Републике. Оспорена одредба се односи и примјењује једнако на све адресате у истим ситуацијама, анационална је, а лицима на која се односи омогућено је да право на накнаду штете реализују путем обвезница или у готовини, на начин који је прописан овим законом. Сходно наведеном, Народна скупштина предлаже да Суд не прихвати дату иницијативу.

Оспореном одредбом члана 1. став 3. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/12, 28/13, 59/13 и 44/14) прописано је да се одредбе овог закона примјењују на правоснажне и извршне судске одлуке којима је утврђено право на надокнаду штете на основу неоснованог лишења слободe које је у вези са ратним дејствима у периоду од 20. маја 1992. до 19. јуна 1996. године, а штета је утврђена у грађанској парници пред редовним судовима у Босни и Херцеговини, у складу са одредбама прописа којима се уређује парнични поступак и у извршном поступку, у складу са одредбама којима се уређује извршни поступак.

У поступку оцјењивања уставности оспорене одредбе Закона о унутрашњем дугу Суд је, прије свега, имао у виду да је тачкама 6, 17. и 18. Амандмана ХХХИ на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, утврђено да Република уређује и обезбјеђује, између осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, финансирање остваривања права и дужности Републике, као и друге односе од интереса за Републику, у складу са Уставом. Поред тога, према члану 49. став 1. и 2. Устава, слободe и права се остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих од њих утврђују законом, а законом се може прописати начин остваривања појединих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање.

У наведеним уставним одредбама је, по оцјени Суда, садржано овла-

шћење законодавца да у општем интересу утврди структуру унутрашњег дуга и уреди поступак, начин и рокове утврђивања и измиривања унутрашњег дуга Републике Српске према физичким и правним лицима, те да, између осталог, дефинише појам и висину материјалне и нематеријалне штете настале у периоду ратних дејстава, као и начин и услове под којима се измирује овај вид унутрашњег дуга. Тако је оспореном одредбом члана 1. став 3. овог закона прописано да у обавезе у оквиру унутрашњег дуга улазе и потраживања по основу правоснажних и извршних судских одлука којима је утврђено право на надокнаду штете на основу неоснованог лишења слободе које је у вези са ратним дејствима у периоду од 20. маја 1992. до 19. јуна 1996. године, а штета је утврђена у грађанској парници пред редовним судовима у Босни и Херцеговини.

Суд је оцијенио да оваквим прописивањем није дошло до повреде уставних принципа на које се позива давалац иницијативе. Прије свега, неосновани су наводи да је предметном законском нормом повријеђено начело равноправности и једнакости грађана, које је гарантовано чланом 10. Устава, јер су, како се истиче у иницијативи, припадници бошњачког народа дискриминисани у праву да остваре правичну накнаду штете признату у судским поступцима. Оспорена одредба, наиме, нема национални предзнак и подједнако се односи на сва лица која су издејствовала правоснажне и извршне судске одлуке за накнаду штете по основу неоснованог лишења слободе у прописаном периоду, без обзира на њихову националну припадност. Дакле, сва ова лица, под једнаким условима, могу реализовати своје право на накнаду ове штете утврђене у грађанским парницама у БиХ. У вези са наведеним, Суд подсјећа да уставни принцип једнакости и равноправности није апсолутан, већ гарантује равноправност у остваривању законом признатих права за категорије адресата које се налазе у истим или сличним правним ситуацијама, што је у конкретном случају осигурано.

Поред наведеног, Суд је оцијенио да оспореним прописивањем нису нарушене ни гаранције из члана 13. Устава, на који се такође указује у иницијативи, јер се предметна законска одредба не односи на права заштићена овом уставном нормом, односно, ни директно, ни посредно не утиче на уживање права на људско достојанство, тјелесни и духовни интегритет, приватност, те лични и породични живот.

Исто тако, по оцјени Суда, у конкретном случају није дошло ни до повреде члана 17. став 2. Устава, којим је лицима неосновано лишеним слободе гарантовано право на рехабилитацију, накнаду штете и јавно извињење, као ни члана 48. Устава, према којем се права и слободе зајемчени овим уставом не могу одузети ни ограничити. Наиме, оспореном законском одредбом законодавац је, сходно овлашћењима из тач. 6, 17. и 18. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 68. Устава, и члана 49. ст. 1. и 2. Устава, са циљем да обезбиди макроекономску стабилност и фискалну одрживост Републике, а према својој цјелисходној процјени, законом утврдио које обавезе Републике представљају унутрашњи дуг, те у оквиру тога, између осталог, предвидио и обавезе по основу накнаде штете због неоснованог лишења слободе у вези са ратним дејствима. Осим тога, одредбама чл. 14, 14а, 14б и 14в. овог закона прописан је начин измиривања ових обавеза, односно предвиђено је да се исте измирују у готовини или у обвезницама, те су одређени услови и поступак у којем се остварује право на накнаду предметне штете. Слиједом наведеног Суд је оцијенио да оспореним прописивањем нису нарушене гаранције из члана 17. став 2. и члана 48. Устава, те да су неосновани наводи даваоца иницијативе да је предметном законском нормом онемогућена реализација права на накнаду штете лицима неосновано лишеним слободе у ратном периоду.

Наводи иницијативе који се односе на повреду члана 6. став 1. Конвенције, члана 1. Протокола број 1. уз Конвенцију и члана 1. Протокола број 12. уз Конвенцију су паушални и не садрже образложење у чему се, у конкретном случају, састоји повреда ових одредаба, због чега Суд није разматрао оспорени члан 1. став 3. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске у односу на ове одредбе Конвенције.

С обзиром на то да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности члана 1. став 3. Закона о унутрашњем дугу Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/12, 28/13, 59/13 и 44/14) одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

(Рјешење број: У-73/14 од 23. децембра 2015. године)

**ПРАКСА ВИЈЕЋА ЗА ЗАШТИТУ ВИТАЛНОГ ИНТЕРЕСА
УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

ЗАКОН О ПРАЗНИЦИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Није прихватљив захтјев за утврђивање повреде виталног националног интереса, пошто из садржине оспорене декларације произлази да овај акт не садржи правну норму општег карактера и да правно не обавезује субјекте на које се односи, већ да се њоме изражава политички став Народне скупштине у погледу одређених питања, као и чињенице дани по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

И з о б р а з л о ж е њ е

Предсједавајући Вијећа народа Републике Српске доставио је 26. маја 2015. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број 03.1/I-348/15 од 26. маја 2015. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Декларацији поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број У-3/13, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Трећој сједници, одржаној 17. априла 2015. године, под бројем: 02/1-021-457/15. Уз наведени акт достављена је Декларација, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-22/15 од 27. априла 2015. године, те Образложење ове одлуке бр: 03.2-5-22/15-1 од 28. априла 2015. године и 03.2-5-22/15-2 од 25. маја 2015. године. У акту предсједавајућег Вијећа народа наводи се да је Народна скупштина Републике Српске на Трећој сједници, одржаној 17. априла 2015. године, изгласала поменути декларацију, те је сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске доставила на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је својим актом број: 03.2-5-22/15 од 27. априла 2015. године одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа сматрајући да су Декларацијом повријеђени витални национални интереси бошњачког

народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом предметне декларације, као ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса да донесе одлуку да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Уз акт број 03.1/1-348/15, од 26. маја 2015. године, предсједавајући Вијећа народа доставио је Суду: извод из стенограма записника са Треће сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане, 21. априла 2015. године (дио који се односи на предметну декларацију), затим извод из стенограма са Треће сједнице Вијећа народа Републике Српске одржане, 19. маја 2015. године (дио који се односи на поменуту декларацију), те извод из стенограма са Прве сједнице Заједничке комисије Народне скупштине и Вијећа народа, одржане 25. маја 2015. године (у дијелу који се односи на усаглашавање ставова поводом усвојене Декларације).

На основу поменуте обавијести предсједавајућег Вијећа народа Републике Српске као и приложене документације, Вијеће за заштиту виталног интереса утврдило је да је Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске 27. априла 2015. године једногласно донио Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број У- 3/13, број: 02/1-021-457/15. Поред тога, Вијеће овог суда је утврдило да се на Трећој сједници Вијећа народа, одржаној 19. маја 2015. године, о Одлуци Клуба делегата бошњачког народа од 27. априла 2015. године гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али да није постигнута сагласност свих клубова у Вијећу народа. Такође, да Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине на Првој сједници, одржаној 25. маја 2015. године, није постигла сагласност поводом овог питања.

Декларацију поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима Републике Српске пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број У- 3/13 донијела је Народна скупштина Републике Српске, под бројем 02/1-021-457/15, на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава

Републике Српске те чланова 182. и 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 31/11). Овом декларацијом Народна скупштина Републике Српске истиче да је оспоравање одредаба члана 2.б) и члана 3.б) Закона о празницима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 43/07 – у даљем тексту: Закон) пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број У-3/13 искључиво политички, а не правно заснован акт, чији је прикривени циљ негација легалитета и легитимитета Републике Српске и дејтонског уставно-правног поретка Босне и Херцеговине. Овом декларацијом Народна скупштина, између осталог, сматра да су празници Републике Српске утемељени на начелу недискриминације и да не угрожавају национални и вјерски идентитет и равноправност ниједног од три конститутивна народа и да одговарају универзалним вриједностима, европским тековинама и искуствима, и с тим у вези наглашава да је неприхватљиво да се у поступку оцјењивања уставности оспорених одредаба Закона цијене политички и историјски догађаји због којих је 9. јануар одређен као Дан Републике. С тим у вези, Народна скупштина овом декларацијом истиче да је још 2007. године спровела Одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине у предмету У-4/04 и донијела нови Закон о празницима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 43/07) у оквиру својих уставних надлежности и Дан Републике одредила као републички празник (секуларни празник), различит од вјерских празника који су уређени посебним одредбама Закона, те истовремено потврђује одговор на наводе из захтјева за оцјену уставности одредаба чланова 2.б) и 3.б) Закона о празницима Републике Српске у предмету У-3/13. Такође, Народна скупштина овом декларацијом сматра да је, с обзиром да за то нема примјера у упоредноправној пракси у свијету, неприхватљиво да Уставни суд једне државе дјелује без Закона о Уставном суду као и да су страни држављани судије Уставног суда једне суверене државе, и констатује да је једнако неприхватљиво да Уставни суд Босне и Херцеговине као и остали правосудни органи на нивоу Босне и Херцеговине својим унутрашњим актима проширују своје надлежности. Уз то, Народна Скупштина овом декларацијом позива на јединствен став и дјеловање представника Републике Српске у органима и институцијама у Босни и Херцеговини и свих политичких странака са сједиштем у Републици Српској да штите интересе Републике Српске и њених грађана и очувања уставног поретка утврђеног Дејтонским мировним споразумом, те обавезује надлежне органе да у покренутом поступку пред Уставним су-

дом Босне и Херцеговине именују и подрже тим правних заступника који ће бити овлашћени да у име Народне скупштине предузму све процесне радње до окончања поступка у предмету У-3/13.

Вијеће за заштиту виталног интереса овог суда је, прије свега, размотрило правну природу предметне декларације Народне скупштине Републике Српске, будући да ова чињеница, по оцјени овог вијећа, представља претходно питање од којег зависи постојање процесних претпоставки за заснивање надлежности Уставног суда, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса.

Чланом 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 31/11) прописано је да се декларацијом изражава став Народне скупштине о општем питању политике у вези са правима и дужностима Републике.

У конкретном случају, из садржине предметне декларације, као и питања које третира, по оцјени Вијећа, произилази да овај акт не садржи правну норму општег карактера, односно да правно не обавезује субјекте на које се односи. Овом декларацијом се изражава политички став Народне скупштине у погледу одређених питања политичке природе. С обзиром на то да наведена декларација садржи наводе као што су да Народна скупштина сматра, истиче, наглашава, потврђује, позива, обавезује и сл., Вијеће је утврдило да наведена декларација ни по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

Имајући у виду одредбу члана 115. Устава Републике Српске и Амандмана LXXXVIII тачка 1. на Устав, којим је допуњен став 2. овог члана, према којој предмет оцјене Уставног суда Републике Српске, па тиме и Вијећа за заштиту виталног интереса овог суда, могу бити закони, други прописи и општи акти, те чињеницу да оспорена декларација има карактер политичког а не општег правног акта, Вијеће је утврдило да није у оквиру његове надлежности да разматра предметни акт.

(Рјешење број: УВ -1/15 од 1. јуна 2015. године)

ОДЛУКА О РАСПИСИВАЊУ РЕПУБЛИЧКОГ РЕФЕРЕНДУМА

Нема повреде виталног националног интереса конститутивног народа, јер Одлука о расписивању републичког референдума нема национални предзнак и не односи се на припаднике ниједног конститутивног народа појединачно, те не садржи одредбе којима се дискриминишу или фаворизују припадници неког од ових народа, већ сеподједнако односи на све грађане који слободно диспонирају својим правом да учествују на референдуму.

И з о б р а з л о ж е њ а :

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 3. августа 2015. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број 03.1/И-460/15 од 31. јула 2015. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о расписивању републичког референдума, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Десетој посебној сједници, одржаној 15. јула 2015. године, под бројем: 02/1-021-882/15. Уз наведени акт достављена је предметна одлука, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-39/15 од 23. јула 2015. године, те Образложење ове одлуке бр: 03.2-5-39/15-1 од 23. јула 2015. године, као и допунско Образложење бр. 03.2-5-39/15-2 од 30. јула 2015. године.

У акту предсједавајуће Вијећа народа наводи се да је Народна скупштина Републике Српске на Десетој посебној сједници, одржаној 15. јула 2015. године, изгласала поменуту одлуку, те је исту, сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске, доставила на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је својим актом број: 03.2-5-39/15 од 23. јула 2015. године одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа сматрајући да су Одлуком о расписивању републичког референдума повријеђени витални национални интереси бошњачког народа. С обзиром на то да Вијеће народа Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом

предметне одлуке, као ни Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса да донесе одлуку да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 10. августа 2015. године донијело рјешење број УВ-2/15 којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о расписивању републичког референдума број: 02/1-021-882/15, који је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 15. јула 2015. године. Наиме, Вијеће је утврдило да су испуњене процесне претпоставке за прихватљивост захтјева, цијенећи чињенице да је обавјештење о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса Вијећу доставила председавајућа Вијећа народа Републике Српске, да је Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа једногласно, гласовима свих 7 присутних делегата, донесена у Клубу делегата бошњачког народа, те да се на Четвртој сједници Вијећа народа, одржаној 29. јула 2015. године, о Одлуци Клуба делегата бошњачког народа од 23. јула 2015. године, гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али да није постигнута сагласност свих клубова у Вијећу народа, као и да Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине на Другој сједници, одржаној 30. јула 2015. године, није постигла сагласност поводом овог питања.

Сагласно члану 50. став 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске” бр. 114/12, 29/13 и 90/14), Вијеће је 10. августа 2015. године Клубу делегата српског народа и Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске и Народној скупштини Републике Српске доставило на одговор наведено рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

У образложењу и његовој допуни, који су достављени уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа, наведено је да Клуб делегата бошњачког народа сматра да је Одлуком о расписивању републичког референдума повријеђен витални национални интерес бошњачког народа, јер се њоме оспоравају државне право-

судне институције, чиме се доводи у питање процесуирање најтежих облика ратних злочина почињених над бошњачким и другим народима. Надаље се истиче да Народна скупштина није овлашћена да распише предметни референдум јер се исти тиче материје која је у надлежности Босне и Херцеговине, те да није овлашћена да тражи изјашњавање грађана о коначним и обавезујућим одлукама високог представника. Могуће непробођење одлука високог представника квалификовано је као антидејтонско дјеловање супротно Уставу БиХ, те тиме супротно и виталном националним интересу бошњачког народа. Исто тако, наводи се да чланство БиХ у Европској унији јесте витални национални интерес бошњачког народа, који је, у контексту настојања БиХ да се интегрише у ову заједницу, угрожен могућим укидањем Суда и Тужилаштва Босне и Херцеговине, као и Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, јер су исти гаранција једнакоправности грађана у БиХ. С обзиром на изложено, истиче се да није могуће амандмански дјеловати на ову одлуку будући да је иста у цјелини неприхватљива за бошњачки народ. Предметним образложењем и допуном указано је и на извјесна правна схватања Уставног суда БиХ која одражавају становишта истог у погледу права Босне и Херцеговине да успостави механизме и институције неопходне за извршење њених надлежности.

Народна скупштина Републике Српске, Клуб делегата српског народа и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису доставили одговоре на рјешење о прихватљивости предметног захтјева.

Одлуку о расписивању републичког референдума број: 02/1-021-882/15 донијела је Народна скупштина Републике Српске на основу члана 70. став 1. тачка 5. Устава Републике Српске, чл. 182, 186. ст. 1. и 2. и члана 226. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 31/11 и 37/11), те чл. 10. и 11. Закона о референдуму и грађанској иницијативи („Службени гласник Републике Српске“ број 42/10).

Оспореном Одлуком је прописано да: Народна скупштина расписује републички референдум на цијелој територији Републике Српске (тачка I), да референдумско питање гласи: „Да ли подржавате неуставно и неовлашћено наметање закона од стране високог представника међународне заједнице у Босни и Херцеговини, посебно наметнуте законе о Суду и Тужилаштву БиХ и примјену њихових одлука на територији Републике Српске“.

ке” (тачка II), да се за дан одржавања референдума утврђује прва недјеља по истеку 50 дана од дана ступања на снагу ове одлуке (тачка III), као и да се задужује Влада Републике Српске да обезбиди средства и техничку подршку потребну за провођење референдума (тачка IV), док Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске” (тачка V).

У поступку оцјењивања да ли је оспореном Одлуком о расписивању републичког референдума дошло до повреде виталног националног интереса бошњачког народа Вијеће је имало у виду да, у складу са чланом 70. став 1. тачка 5. Устава, Народна скупштина расписује републички референдум, као и да, у складу са чланом 77. Устава, Народна скупштина може одлучити да о појединим питањима из своје надлежности одлуку донесе након претходног изјашњавања грађана на референдуму.

Поред тога, Вијеће је узело у обзир да је заштита виталних националних интереса конститутивних народа утврђена чланом 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске, као принцип заштите одређеног круга колективних права као што су остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, идентитет једног конститутивног народа, уставни амандмани, организација органа јавне власти, једнака права у процесу доношења одлука, образовање, вјероисповијест, језик, његовање културе, традиције и културно наслеђе, територијална организација, систем јавног информисања и друга питања која би се третирали као питања од виталног националног интереса уколико тако сматрају 2/3 једног од клубова делегата конститутивних народа у Вијећу народа. Такође, Вијеће је имало у виду и члан 5. став 1. алинеја 2. Устава, према коме се уставно уређење Републике темељи на обезбјеђивању националних равноправности и заштити виталних националних интереса конститутивних народа.

Полазећи од наведених одредаба Устава, одредаба Одлуке о расписивању републичког референдума број: 02/1-021-882/15, те узимајући у обзир наводе Клуба делегата бошњачког народа, Вијеће је оцијенило да оспореном одлуком нису повријеђена права из оквира заштите виталног националног интереса било којег конститутивног народа, па тако ни бошњачког.

Вијеће је, наиме, утврдило да захтјевом Клуба делегата бошњачког народа, као и наводима из припадајућег образложења и његове допуне, није указано на повреду ниједног права зајемченог цитираним чланом 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске. Одлука о расписивању републичког референдума се, према оцјени Вијећа, не односи на припаднике ниједног конститутивног народа појединачно, те не садржи одредбе којима се дискриминишу или фаворизују припадници неког од ових народа. Одлука нема национални предзнак, већ се, независно од њихове националне припадности, подједнако односи на све грађане, који слободно диспонирају својим правом да учествују на референдуму. Такође, према оцјени Вијећа, Клуб делегата бошњачког народа, наводећи разлоге због којих сматра да се Одлуком о расписивању републичког референдума повређује витални национални интерес бошњачког народа, у суштини, износи претпоставке о могућим злоупотребама исте, што не може бити предмет оцјене у овом поступку. Исто тако, наводи којима се указује на прекорачење надлежности законодавног органа, могућност угрожавања једнакоправности грађана, а независно од њихове националне припадности, те на потенцијалну немогућност кривичног гоњења и процесуирања у предметима ратних злочина почињеним над припадницима бошњачког и других народа у БиХ, и слично, не могу бити предмет оцјене у поступку пред овим вијећем, већ евентуално, у поступку апстрактне оцјене уставности.

Надаље, захтјев за заштиту виталног националног интереса Вијеће може оцјењивати само у односу на одредбе Устава Републике Српске којима су дефинисани витални национални интереси конститутивних народа, као и поступак пред овим вијећем за његову заштиту, те, стога, позивање подносиоца захтјева на праксу Уставног суда Босне и Херцеговине није од значаја за одлучивање у овом предмету.

(Одлука број: УВ-2/15 од 9. септембра 2015. године)

**ОДЛУКА О ИЗБОРУ ЧЛАНОВА У РЕГУЛАТОРНУ КОМИСИЈУ
ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

С обзиром на то да предметни орган није у категорији оних на које се односи уставна обавеза о пропорционалној заступљености у јавним институцијама, одлука којом се бирају његови чланови и одређује рок у коме ова одлука ступа на снагу, не може се сматрати повредом права из оквира заштите виталног националног интереса.

Из о б р а з л о ж е њ а:

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 03. новембра 2015. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број 03.1/1-579/15 од 03. новембра 2015. године, којим се, на основу захтјева Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о избору чланова у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске број: 02/1-021-1111/15, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Шестој сједници, одржаној 23. септембра 2015. године. Уз наведени акт достављена је предметна одлука и Одлука о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-51/15, од 01. октобра 2015. године, и Образложење ове одлуке број: 03.2-5-51/15-1, од 06. октобра 2015. године.

У акту предсједавајуће Вијећа народа Републике Српске наводи се да је Народна скупштина Републике Српске на Шестој сједници, одржаној 23. септембра 2015. године, изгласала Одлуку о избору чланова у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске и да је, у складу са Амандманом LXXXII на Устав Републике Српске, ова одлука достављена на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Такође је наведено да је Клуб делегата бошњачког народа својим актом број: 3.2-5-51/15 од 01. октобра 2015. године одлучио да покрене процедуру за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа због тога што сматрају да се овом одлуком угрожавају витални национални интереси бошњачког народа. С обзиром на то да, како је наведено, Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа нису

постигли сагласност о тексту предметне одлуке, предлаже се да Вијеће за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске одлучи да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

У образложењу Одлуке о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа наведено је да Клуб делегата бошњачког народа сматра да садржај наведене одлуке представља питање од виталног националног интереса бошњачког народа у смислу Амандмана LXXVII на Устав Републике Српске, као и то да овом одлуком није испоштован члан 1. став 4. и члан 5. „став 1.“ алинеја 2. Устава Републике Српске и да се директно крши члан 10. Устава. Наиме, Клуб делегата бошњачког народа истиче да у циљу поштовања уставног начела равноправности конститутивних народа и грађана те искључења дискриминације, у предметној одлуци, у чланству Регулаторне комисије за енергетику треба да буде и један Бошњак, који је задовољио све критерије и прошао на интервјуу.

Одлучујући о прихватљивости захтјева, Вијеће је на сједници одржаној 09. новембра 2015. године донијело Рјешење број УВ-3/15 којим је утврђено да је прихватљив захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у Одлуци о избору чланова у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске број: 02/1-021-1111/15, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на сједници одржаној 23. септембра 2015. године. Наиме, Вијеће је утврдило да су испуњене процесне претпоставке за прихватљивост захтјева, цијенећи чињеницу да је обавјештење о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса Вијећу доставила предједавајућа Вијећа народа Републике Српске, да је за одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса конститутивног бошњачког народа гласало седам присутних делегата Клуба бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске, да се у Вијећу народа гласало по принципу виталног интереса, те да поводом овог питања није постигнута сагласност свих клубова конститутивних народа у Вијећу народа као ни сагласност Заједничке комисије Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске.

Сагласно члану 50. ст. 2. и 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» бр. 114/12, 29/13.

и 90/14) Вијеће је, 09. новембра 2015. године, Клубу делегата српског народа и Клубу делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске и Народној скупштини Републике Српске доставило на одговор наведено рјешење о прихватљивости захтјева Клуба делегата бошњачког народа.

У одговору Народне скупштина Републике Српске на Рјешење о прихватљивости предметног захтјева, поред уопштене констатације да предметни захтјев није утемељен на Уставу Републике Српске, наведено је: да сматрају потребним да Вијеће размотри да ли оспорена одлука, са формалноправног аспекта, у смислу члана 70. Устава, који је допуњен Амандманом LXXVII и LXXXII на Устав Републике Српске, може бити предмет оцјене овог вијећа, јер се ради о појединачном правном акту који се, по мишљењу Народне скупштине, Републике Српске не може поредити са Уставом заштићеним начелима, а о којем питању је у рјешењу Вијећа Ув-1/09 од 27. маја 2009. године већ изнесено правно схватање да је Суд надлежан и за такве акте; да се и са материјалноправног аспекта, у конкретном случају, не ради о повреди виталног националног интереса бошњачког народа, односно да је поступак избора кандидата у наведену комисију извршен у складу са чланом 56. Пословника Народне скупштине Републике Српске и у смислу члана 18. Закона о енергетици, те да овим законом нису постављени никакви посебни услови осим стручности и квалитета кандидата; да се из захтјева клуба Бошњака не види на који начин су повријеђени њихови витални национални интереси, као и то да није основано да се правила о заступљености конститутивних народа примјењују у односу на члан 97. Устава, који је допуњен Амандманом LXXXV на Устав Републике Српске, јер Регулаторна комисија за енергетику Републике Српске није орган власти. На основу наведеног, те чињенице да релевантном законском одредбом није изричито прописана пропорционална заступљеност конститутивних народа и Осталих приликом избора председника и чланова наведене комисије, односно да у предметном случају није повријеђен витални национални интерес нити једног конститутивног народа, како је дефинисан Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске којим је допуњен члан 70. Устава Републике Српске, предлажу да Вијеће одбије захтјев као неоснован.

Клуб делегата српског народа и Клуб делегата хрватског народа у Вијећу народа Републике Српске нису доставили одговор на наведено рјешење.

Оспореном Одлуком о избору чланова у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске број: 02/1-021-1111/15, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Шестој сједници, одржаној 23. септембра 2015. године, прописано је да су у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске изабрани: Владислав Владичић, предсједник; те чланови Предраг Ашкрабић, Недељко Средић и Бранко Токановић и да ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласник Републике Српске“.

У погледу приговора Народне скупштине о ненадлежности Суда, Вијеће је утврдило да се о питањима заштите виталног националног интереса рјешава у поступку оцјене прихватљивости захтјева Клуба за утврђивање повреде виталног националног интереса конститутивног народа, па се оно не може истицати ни разматрати у поступку доношења мериторне одлуке.

У поступку одлучивања у меритуму Вијеће је имало у виду Амандман LXXVII на Устав Републике Српске, којим је замијењен члан 70. Устава и којим је, поред осталог, утврђено да су витални национални интереси конститутивних народа дефинисани и као остваривање права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти и Амандман LXXXV на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 97. Устава и којим је утврђено: да ће конститутивни народи и група Остали бити заступљени у јавним институцијама Републике Српске и да ће се таква пропорционална заступљеност, као уставни принцип, базирати на попису из 1991. године док се Анех 7. у потпуности не проведе, у складу са Законом о државној служби Босне и Херцеговине; да ће се овај општи принцип прецизирати ентитетским законима, у складу са регионалном етничком структуром ентитета и да ће ти закони утврдити конкретне рокове и да су „јавне институције“ министарства у Влади Републике Српске, општински органи власти, окружни и општински судови у Републици Српској.

На основу наведених уставних одредби, одредби оспорене Одлуке о избору чланова у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске и навода Клуба делегата бошњачког народа, те навода из одговора Народне скупштине, Вијеће је утврдило да се поименично навођење лица који су

изабрани за предсједника и чланове у Регулаторну комисију за енергетику Републике Српске, те одређивање рока у коме ова одлука ступа на снагу, по оцјени Вијећа, не може сматрати повредом права из оквира заштите виталног националног интереса, односно повредом остваривања права конститутивних народа да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти, како је то утврђено Амандманом LXXVII на Устав Републике Српске којим је допуњен члан 70. Устава Републике Српске. Наиме, именовање предсједника и чланова ове комисије од стране законодавног органа, по оцјени Вијећа, не значи и именовање законодавног органа власти, јер је очигледно да ова комисија није орган Народне скупштине и нема обиљежја законодавног органа власти. Такође, имајући у виду одредбу члана 69. став 4. Устава према коме извршну власт врши Влада, Вијеће је утврдило да напријед наведена Комисија није орган извршне власти јер ни организационо а нити функционално није подређена Влади, већ је, сасвим супротно, у смислу одредбе члана 15. Закона о енергетици („Службени гласник Републике Српске“ број 49/09) она правно лице са статусом непрофитне организације, функционално независна од републичких органа, енергетских субјеката и корисника њихових производа и услуга, као и од свих других правних и физичких лица. Такође, с обзиром на одредбу члана 69. став 5. Устава, којом је утврђено да судска власт припада судовима, Вијеће је утврдило да ова Комисија очигледно није правосудни орган власти.

Поред наведеног, Вијеће је утврдило да се у конкретном случају не ради ни о обавезној пропорционалној заступљености у јавним институцијама у Републици Српској, будући да је наведеним Амандманом LXXXV на Устав Републике Српске, којим је допуњен члан 97. Устава, утврђено да су јавне институције: министарства у Влади Републике Српске, општински органи власти и окружни и општински судови у Републици Српској.

Надаље, Вијеће је утврдило да је за начин именовања у наведено радно тијело релевантан претходно наведени Закон о енергетици, којим је, у члану 18, прописан начин избора предсједника и чланова Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске. Како се у поступку избора предсједника и чланова Комисије ни том, нити било којом другом одредбом наведеног закона не захтијева поштовање принципа равномјерне заступљености конститутивних народа, Осталих и грађана, Вијеће је утврдило да

оспореном одлуком није повријеђен уставни принцип садржан у члану 1. Устава, који је замијењен Амандманом XLIV а који се замјењује Амандманом LXVII на Устав Републике Српске, према коме Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској, а нити принцип обезбјеђивања националних равноправности и заштите виталних националних интереса, из одредбе члана 5. алинеја 2. Устава.

На основу свега изнесеног, те на основу чињенице да ни наведеном законском одредбом није прописана изричита обавеза пропорционалне заступљености конститутивних народа, Осталих и грађана приликом именовања у ову Комисију, Вијеће је утврдило да оспореном одлуком није повријеђен витални национални интерес ниједног конститутивног народа, па тиме ни бошњачког народа, да буду адекватно заступљени у законодавним, извршним и правосудним органима власти.

У погледу навода Клуба делегата бошњачког народа, којима се указује на кршење уставног начела једнакости и равноправности, тј. начела забране дискриминације, у смислу члана 10. Устава Републике Српске, Вијеће је утврдило да ови наводи не могу бити предмет оцјене у поступку пред овим Вијећем, већ евентуално у поступку апстрактне оцјене уставности.

(Одлука број: УВ-3/15 од 25. новембра 2015. године)

**ДЕКЛАРАЦИЈА О ГЕНОЦИДУ НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ
НАД СРБИМА, ЈЕВРЕЈИМА И РОМИМА ТОКОМ
ДРУГОГ СВЈЕТСКОГ РАТА**

Није прихватљив захтјев за утврђивање повреде виталног националног интереса, пошто из садржине оспорене декларације произлази да овај акт не садржи правну норму општег карактера и да правно не обавезује субјекте на које се односи, већ да се њоме изражава политички став Народне скупштине у погледу одређених питања, као и чињенице да ни по садржини ни по форми нема карактер општег правног акта.

Из о б р а з л о ж е њ а:

Предсједавајућа Вијећа народа Републике Српске доставила је 7. децембра 2015. године Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса (у даљем тексту: Вијеће) акт број: 03.1/I-627/15 од 7. децембра 2015. године, којим се, сагласно захтјеву Клуба делегата бошњачког народа, тражи утврђивање повреде виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом о геноциду Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата, број: 02/1-021-1291/15, коју је Народна скупштина Републике Српске изгласала на Седмој сједници, одржаној 22. октобра 2015. године. Уз наведени акт су достављени наведена Декларација, Одлука о покретању поступка за заштиту виталног националног интереса бошњачког народа број: 03.2-5-57/15 од 02. новембра 2015. године, Образложење ове одлуке број: 03.2-5-57/15-1 од 10. новембра 2015. године, те Амандмани са образложењем под бројем: 03.2-5-57/15-2 од 10. новембра 2015. године, које је Клуб делегата бошњачког народа поднио на ову декларацију. У акту предсједавајуће Вијећа народа се наводи да је Народна скупштина Републике Српске на Седмој сједници, одржаној 22. октобра 2015. године, изгласала поменути декларацију, те је сагласно Амандману LXXXII на Устав Републике Српске доставила на разматрање Вијећу народа Републике Српске. Клуб делегата бошњачког народа је својим актом број: 03.2-5-57/15 од 02. новембра 2015. године одлучио да покрене процедуру заштите виталног националног интереса бошњачког народа сматрајући да се Декларацијом угрожавају витални национални интереси бошњачког народа. С обзиром на то да Вијеће народа

Републике Српске није постигло сагласност свих клубова поводом помену-те декларације, као ни Заједничка комисија Народне скупштине и Вијећа народа, питање је прослијеђено Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса да донесе одлуку да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес конститутивног бошњачког народа.

Уз акт број: 03.1/I-627/15 од 7. децембра 2015. године, председавајућа Вијећа народа доставила је Суду: извод из стенограма записника са Седме редовне сједнице Народне скупштине Републике Српске одржане 21. и 22. октобра 2015. године (дио који се односи на предметну декларацију), затим извод из стенограма са Шесте сједнице Вијећа народа Републике Српске, одржане 26. новембра 2015. године (дио који се односи на поменуту декларацију), те извод из стенограма са Четврте сједнице Заједничке комисије Народне скупштине Републике Српске и Вијећа народа Републике Српске, одржане 3. децембра 2015. године (у дијелу који се односи на усаглашавање ставова поводом изгласане Декларације).

На основу поменутог обавијештења председавајуће Вијећа народа Републике Српске као и приложене документације, Вијеће за заштиту виталног интереса је утврдило да је Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске 02. новембра 2015. године гласовима свих седам присутних чланова, тј. двотрећинском већином, донио Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног интереса бошњачког народа у вези са Декларацијом о геноциду Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата, број: 02/1-021-1291/15 од 22. октобра 2015. године, да се у Вијећу народа о наведеном захтјеву Клуба делегата бошњачког народа гласало по процедури за заштиту виталног интереса, али да није постигнута сагласност свих клубова у овом вијећу. Заједничка комисија Вијећа народа и Народне скупштине на Четвртој сједници, одржаној 03. децембра 2015. године такође није постигла сагласност поводом овог питања, па је предметна одлука прослијеђена Уставном суду Републике Српске – Вијећу за заштиту виталног интереса, да одлучи да ли је овим актом повријеђен витални национални интерес бошњачког народа.

Поред тога, Вијеће је констатовало да је у образложењу које је достављено уз Одлуку о покретању поступка заштите виталног националног

интереса бошњачког народа наведено да Клуб делегата бошњачког народа, вођен циљевима и начелима Универзалне декларације о људским правима, Конвенције против мучења и других сурових, нехуманих и понижавајућих поступака или кажњавања (1984), Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида (1948), као и одредби Устава Босне и Херцеговине и Републике Српске, истиче да овим захтјевом нема намјеру да негира почињени злочин над Србима, Јеврејима и Ромима, нити да умањи одговорност Независне Државе Хрватске (у даљем тексту: НДХ), већ намјеру да се предметни акт усклади са принципима међународног хуманитарног права, те да се из истог елиминирају дијелови који вријеђају национални интерес и идентитет бошњачког народа, те би на тај начин овај акт био репрезентативан израз воље свих конститутивних народа у овом ентитету. С тим у вези, истиче се да је, на основу бројне документације и оригиналних списа, сачињена евиденција с именима и презименима 1520 убијених Муслимана/Бошњака у логору Јасеновац, док се укупне жртве бошњачког народа на овим просторима у Другом свјетском рату процењују на 103 000 лица, те да то није коначан број, имајући у виду чињеницу да су се многи Муслимани, под присилом, изјашњавали као припадници других нација. Због наведеног тражи се да се наслов поменуте декларације, као и текст исте, преформулише на начин да се дода “и Муслимане/ Бошњаке”, јер су сјећање и памћење дио колективног идентитета народа који су поднијели жртве у Другом свјетском рату од стране НДХ. Поред тога, тражи се да се из предметне декларације брише синтагма “муслимани цвијеће хрватског народа”, јер се тиме вријеђа интерес и идентитет бошњачког народа. Такође, наводи се да је пресудом Међународног суда правде у Хагу доказан геноцид над Бошњацима, па им је, стога, познат осјећај негирања злочина, као и да сматрају да Хрватска не може одговорати за злочин геноцида из Другог свјетског рата, јер нема ретроактивне примјене Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, која је донесена 1948. године и ступила на снагу 1951. године. Такође, истиче се да наведени захтјеви нису у сагласности ни са чланом III став 1. Устава Босне и Херцеговине, према којем је спољна политика у искључивој надлежности институција БиХ, док је ставом 2, овог члана таксативно одређена надлежност ентитета. На основу изложеног, предлажу да Вијеће за заштиту виталног интереса при Уставном суду Републике Српске донесе позитивну одлуку о допуствости и меритуму.

Декларацију о геноциду Независне државе Хрватске над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата донијела је 22. октобра 2015. године Народна скупштина Републике Српске под бројем: 02/1-021-1291/15, на основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске те чланова 182. и 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 31/11).

Овом декларацијом се наводи: „Полазећи од чињенице да се у данашњој Републици Хрватској намјерно и систематски затире сјећање на геноцид који су власти НДХ, а која је укључивала и подручје данашње Босне и Херцеговине и дио Срема, који је данас у саставу Републике Србије, починиле над Србима, Јеврејима и Ромима, те имајући у виду да се у хрватским јавним гласилима и квазиисториографским радовима прећуткују и радикално умањују жртве геноцида, нарочито у Јасеновцу, и њихов број своди на 40.000 убијених Срба, Јевреја и Рома, као што је то чинио и први предсједник Републике Хрватске Фрањо Туђман, и имајући на уму да су усташе као починиоци геноцида у Хрватској, укључујући и Анту Павелића, данас у Хрватској од стране веома утицајних и пристрасних фактора, представљају као борци за национално ослобођење и независну Хрватску на темељу такозваног историјског и државног права хрватског народа, те будући да историјски доказан геноцид над српским, јеврејским и ромским народом никада није био предмет примјерене политичке осуде ни у Титовој комунистичкој Југославији, ни у данашњој Републици Хрватској и да хрватски народ никада није прихватио одговорност за геноцид који је у његово име почињен, како је то учинио њемачки народ за холокауст, који су у његово име учинили нацисти, а да ни Римокатоличка црква није осудила злочин геноцида у НДХ, као што је осудила злочине на другим европским страстиштима у Другом свјетском рату и извинила се због учешћа неких њених представника у истим, да власти Народне, односно Социјалистичке Републике Хрватске, као федералне јединице у оквиру ФНРЈ, односно СФРЈ и данашње Републике Хрватске, као независне државе, никада нису понудиле обештећење жртвама геноцида и њиховим потомцима; да страстишта на којима су жртве овог геноцида биле мучене, масакриране, убијане и масовне гробнице, у које су бацане и без поштовања и примјереног обреда покопане, до данас нису на ваљан начин обиљежени и заштићени, а да су Анте Павелић и многи његови доглавници по окончању рата побјегли из НДХ, користећи тзв. пацовске канале и помоћ појединих ватиканских клерика и

прелата, као и да многима од њих није суђено у земљи, што би хрватски народ довело до признања непојмљивих злочина почињених у његово име и моралног просвјетљења и прочишћења, Народна скупштина Републике Српске закључује: да су злочини усташа над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата у НДХ смишљен и планиран геноцид, онакав какав је дефинисан Конвенцијом о спречавању и кажњавању злочина геноцида усвојеном од стране Уједињених нација 9. децембра 1948. године, да је приликом провођења овог геноцида само у јасеновачком систему хрватских концентрационих логора за истребљење Срба, Јевреја и Рома и неистомишљеника мучено, пљачкано, силовано и потом убијено од стране НДХ 700.000 Срба, 23.000 Јевреја и 80.000 Рома, због тога што су припадали другом народу, вјери или раси, да је НДХ била једина земља током Другог свјетског рата у којој су постојали концентрациони логори за истребљење дјеце у Старој Градишци, Јасеновцу, Уштици, Јабланцу, Јастребарском, Ријечи код Јастребарског, Горњој Ријечи код Крижеваца и Лобограду, те да је у њима, према непотпуним истраживањима, страдало 42.791 српско дијете, 5.737 ромске дјеце и 3.710 јеврејске дјеце, да је злочин геноцида у НДХ по својим размјерама раван холокаусту који је нацистичка Њемачка извршила над Јеврејима, да је током провођења овог геноцида велики број Срба био принуђен да, ради спаса голог живота, промијени свој национални и духовно-историјски идентитет и да се одрекне своје православне вјере и, под присилом и пријетњом, прихвати католицизам. Полазећи од ових закључака Народна скупштина Републике Српске захтијева: да Република Хрватска, као држава хрватског народа, одлуком својих највиших органа прихвати историјску и сваку другу одговорност за геноцид НДХ над Србима, Јеврејима и Ромима током Другог свјетског рата, да се на достојан начин обиљеже и обезбиједи сва мјеста злочина и чува успомена на његове многобројне жртве, да се у цјелини сачува и одржава, као споменик жртвама, јасеновачки комплекс концентрационих логора за истребљење Срба, Јевреја и Рома, да се утврди и спроведе програм заштите и уређења Спомен-подручја Доња Градина, да се у Републици Хрватској, Босни и Херцеговини и Републици Србији одреди исти дан у знак сјећања на жртве геноцида у НДХ-Србе, Јевреје и Роме, да се утврди и у разумном року исплати новчана одштета жртвама овог геноцида и њиховим потомцима од стране Републике Хрватске. Народна скупштина Републике Српске очекује да међународна јавност, посебно државне антифашистичке коалиције Другог свјетског рата, подрже Декларацију о геноциду Независне државе Хрват-

ске, како би она, након седамдесет година чекања, угледала свјетлост дана. Ова декларација ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у “Службеном гласнику Републике Српске”.

Вијеће за заштиту виталног интереса овог Суда је, прије свега, размотрило правну природу предметне декларације Народне скупштине Републике Српске, будући да ова чињеница представља претходно питање од којег зависи постојање процесних претпоставки за заснивање надлежности Вијећа за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске.

Чланом 183. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 31/11) прописано је да се декларацијом изражава став Народне скупштине о општем питању политике у вези са правима и дужностима Републике.

Из садржине предметне декларације, произилази да овај акт нема природу правног акта, тј. не садржи правне норме, односно правно не обавезује субјекте на које се односи. Овом декларацијом се изражава политички став Народне скупштине Републике Српске у погледу одређених питања политичке природе. С обзиром на то да наведена декларација садржи наводе као што су да Народна скупштина „полазећи од чињенице“, „имајући у виду“, „имајући на уму“, „будући да“, „закључује“, „захтијева“, „очекује“ и сл. Вијеће је утврдило да наведена декларација ни по садржини ни по форми нема карактер правног акта.

Имајући у виду одредбе чланова 115. и 116. став 2. Устава Републике Српске, те Амандмана LXXXVIII тачка 1. и 2. на Устав, којим су прописане надлежности Уставног суда Републике Српске и Вијећа за заштиту виталног интереса овог Суда, те чињеницу да оспорена декларација има карактер политичког, а не правног акта, Вијеће је утврдило да није надлежно да разматра предметни акт.

(Рјешење број: УВ-5/15 од 10. децембра 2015. године)

